

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny felvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó 2dik félévi (julius-decemberi) teljes számú példányokkal szolgálhat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések a tiszaszabályozás ügyében; levelek a tiszaszabályozó társulat debreczeni közgyűléséről; az első tiszai gőzhajó-társaság alakulása, programja és aláírási; Tierney Clark és Finje H. F. külföldi mérnökök véleménye a pest-szegedi csatorna kérdésében; budapesti napló.)

Portugália. (Miniszterváltás.)

Spanyolország. (Lapvélemények a királynő férjhezmeneteléről; a pampelónai özszeesküvés elítélése; elegy.)

Anglia. (A Globe a pápai bűnbocsánat fölött; az ujszülött hgnő megkeresztelése; Russell cukorbillje elfogadva; elegy.)

Törökország. (A szerb fejedelem bűnfelelési végzése; Mehemed Ali Konstantinápolyban.)

Elegy.

Értesítő; dunavizállás.

Magyar- és Erdélyország.

Ócs. s ap. kir. Főlsége Kovács Ágostont az aradi váltótörvényszék elnökét, udv. tanácsnok' címmel diszesíteni; Dubach János főmei kormányzati tiszteletb. fogalmazót pedig a magy. kir. udv. kanczeliáriához tiszteletb. udv. fogalmazóvá kinevezni legkegy. méltóztatott.

A' nmlgu magy. kir. udv. Kamra a' nagybányai kir. főbányafelügyelőségi és kerületi bányászati irodában megürrült első irnok és kiadói Állomásra Zankó Károly felsőbányai k. helyettes bányabírósi tölviót alkalmazta.

A' Tiszaszabályozás ügyében. Ki vizsgál szemmel a' tokaji és mármaroszi Tiszát Szigetnél tekinti, azt fogja mondani, hogy a' szigeti Tisza, midőn nagy, olly vízmennyiséggel bír, mint a' tokaji hid alatt elérhet. Vizsgálván a' Szamos, Túr és Kraszna vizeket, azt kell mondani: hogy ezek magas állásukban kétszer nagyobbak a' tokaji hid alatt lefolyó vizeknél. Továbbá öszzeszetve az Iza, Taraczk, Talabor, Nagygág 's a' Tiszába ömlő többi vizet, azt fogjuk találni, hogy ezen vizek a' tokaji Tiszánál legalább is kétszer nagyobb víztömeget bírnak. Fölvevén még a' Latorczát, Borzsavát, Szernyét, Ungot, Feketevizet, Laborecot, Ondavát, Toplyát és Ronyvát, meg kell vallani, hogy ezen vizek szinte legalább kétszer nagyobbak a' tokaji Tiszánál. Öszzeszedvén ezen a' tokaji Tiszánál nagyobb vízmennyiségeket, hétszer annyi víztömeget találunk, mint a' tokaji hid alatt elérhet. — Hogy ez úgy van, arról minden, ki ennek kiszámítására fáradságát nem sajnálja, meggyőződhetik. Kérdés már most: hogyan lehetséges ezen hatszor vagy hétszer nagyobb víztömeget hatszor vagy hétszer nagyobb meder által mint a' Tiszáé Tokajnál a' Tiszabáton át lefelé vezetni? — Ezt lehetetlenségnek tartom, a' milyen lehetetlen az is, a' mit Szatmáry Sámuel ur a' Budapesti Híradó és Jelenkor legközelebbi számú cikkeiben akaró azt hiszi, hogy 500 ezer kőb láb víztömeget tiszai átvágások által a' Tisza mostani folyása szerint szabályozhatni. — Csatlakozik Szatmáry Sámuel ur, ha azt hiszi, hogy t. Lám Jakab ur a' Tiszaszabályozásról írt munkájában azon elvből: divide et vinces akarná a' Tiszát szabályozni, semmi esetre nem, ez nem az ő elve. Én munkájából azon elvet látom kifejtve t. i. hogy ó a' Tisza és Szamos tömörked vizeinek szerfölötti hosszu tekervényes és csekély eséssel bíró útja miatt természetszerű érberettyói vonal vagy átmetszés szerinti legcélszerűbb 's legnagyobb sikertígérő vízleeresztést akar létesíteni. — Erősen hiszem hogy a' fennevezett nagy vízmennyiséget, mely hatszor vagy hétszer olly nagy medret kíván mint jelenleg a' Tisza Tokajnál bír, a' Tiszabáton, mely hét, néhol 8 lábbal fekszik magasabban mint környéke, semmiféle halandó nem fogja vezethetni. Azt is hiszem 's meg vagyok győződve, hogy Vásárhelyi Pál ur is csak olly vízmennyiséget szándékozott a' mostani Tiszavölgyön keresztül levezetni és szabályozni, melyről meg volt győződve, hogy sikerülend, 's mely talán egy harmadánál vagy 1/4 részénél többet nem tesz azon vízmennyiségnek, melyet Lám Jakab ur fenemlített munkájában vízműtani szabályok szerint kiszámított. — Ha ezen vízmennyiség, melyet Vásárhelyi Pál ur a' régi Tisza medre szerint szabályozni akart 's mely a' tiszaszabályozási terv-készítéshez alkalmasint alapul szolgált, csak egy harmada az egész vagy az igazi vízmennyiségnek, akkor nyilván leghamisabb alapon fekszik a' Vásárhelyi Pál ur tiszaszabályozási terve. — Mi fog tehát a' többi vízmennyiséggel történni? Az: hogy minekutána az ország sok millió forintot a' Tiszaszabályozásra fordított, az árvíz tovább is a' termékeny vidékeket pusztítsa 's mocsárok kává változtassa? — ez úgy hiszem nem célija a' tiszaszabályozási társulatnak. —

Hiszem, de állítani is merem, hogy Vásárhelyi Pál ur a' vízmennyiséget a' fennevezett folyókon sehol sem mérte, sem mérte, mert bizonyos akkor más vízmennyiség mellett, más tiszaszabályozási tervet készített volna. Ezen ügy világoztatására felszólítom azon tisztelt mérnök urakat, kik akkor a' tiszaszabályozási munkáknál részt vettek 's a' vízmennyiségek kipuhatólásánál alkalmazva voltak, legyenek szívesek, a' hon java kívánja ezt, nyilvánítani: hol, mikor és mikép történtek a' mérések, melyek a' vízmennyiség-kiszámításhoz szükségesek voltak, azon folyókon t. i. melyek Tokajig és Tokajon alul a' Tiszába ömlenek. A' közlendő számítások felvilágoztatják a' hazai szakértőket 's képekké teendik őket a' tiszaszabályozási terv alaposágáról ítélekre.

Mi a' kérdéses tiszaszabályozási terv alapjaul szolgáló vízmennyiség vizgálatását illeti: nézetem szerint próbamérések szükségesek; ezen próbamérések pedig csak olly helyen tétethetnek célszerűn, hol a' víz, partját vizár alkalmakor még át nem hágtá, hanem még medrében együtt van. Részemről azt ohajtom és várom: hogy t. cz. Paleocapa ur, kire a' terv megvizsgálása van bízva, igazságos ítéletet mondjon. De miután látom, hogy Paleocapa ur a' Tiszába ömlő vizek torkolatait tekinti csak, és semmiféle próbaméréseket nem teszen, lehetetlennek tartom, hogy olly ítéletet hozhasson, mely a' világ előtt megálljon és hazánk javára szolgáljon! — Micsoda alapra fogja fektetni Paleocapa ur ítéletét? — Ha Paleocapa ur bízik Vásárhelyi Pál ur számításainak csatlakozásában 's tervét helybenhagyja, akkor nagyon meg van esalotva 's általa hazánk is olly szerencsétlen terv létesítésével legnagyobb romlásnak indul! —

E' fen elősorolt tapasztalatok nyomán nem foghatok kezét t. cz. Szatmáry Sámuel urral, ki minden áron Vásárhelyi tervét ohajlja létesíteni. Én azt legszerencsétlenebb tervnek tartom, miről S. S. is meg fog győződni, de sajnos, már késő leend! én semmiféle építést, semmiféle legkisebb töltést sem kívánok szerinte tétetni. —

Honunknak milliókba kerülő próbaépítéseket tenni nem lehet, sem szabad, arra sem pénze sem ideje nincs. — Úgy hiszem a' honi műértők olly káros próbatételektől hazánkat megóvják. —

Részemről ohajtanám, hogy a' tiszaszabályozási társulat kielégítő terv híjánja miatt minél hamarabb megbízná azon férfit, ki legközelebb legcélszerűbb nézeteivel egy új 's legjobb sikertígérő tiszaszabályozási tervet az érberettyói vonal szerint igen kimerítőleg és classikailag írt tiszaszabályozási munkája által szolgált, ki nagy tapasztalásának 's érett alapos szaktudományának, valamint fáradszatlan munkásságának 's hon iránti buzgalmánának is legnagyobb tanuságát adta. Benne, hízkelés nélkül mondom, bízhatni, hogy olly munkát fog véghez vinni, mely hazánk és a' jövődőség javára és dízére leend. —

Nézetim 's aggodalmimat a' haza iránt előadni tehetőségem szerint hazafiai kötelességem, 's habár porszemnyit nyomand is nyilatkozatom, keblem nyugot lesz, mert hivatásomnak megfelelttem. S. A. Ujhely aug. 2kán 1846. Egy tiszavölgyi.

Tiszaszabályozó nagygyűlés Debreczenben. Két rendű tudósítást kaptunk e' nevezetes nagygyűlésről, melyek egyike aug. 5keig terjed, másika pedig debreczeni tisztelt levelezőnkül Skáig, mivel mindkettő szerfölött érdekes, mind kettőt közöljük. Az első így hangzik: Debreczen aug. 5kén. Vig emlékezzettel a' zempléni életről érkezőnk meg országunk tős gyökere m a g y a r városába Debreczenbe, a' fejér cipők, kővér szalonak, homok 's cserép pipák ősi fészkebe, nagy grófnak itt is ünnepélyesen fogadtatt, magasztos kebellet üdvözlék őt Debreczen lakosi és oda érkezett derék vendégei 's mivel ő szívesen fogadtatt 's őszinte kebellet üdvözlötetett, értetik: hogy mi is részesítették e' nemes kitüntetésben már csak azért is, mert accessorius sequitur suum principale, ez törvény 's azért törvényesen gondolkozunk, midőn gondoljuk: hogy mi ünnepélyesen fogadtattunk Debreczenben. Elmondom, mert miért ne mondanám? — hogy én ez alkalommal voltam Debreczenben először: képzeltetik tehát önök, miként érezhetem magamat, midőn az erdősűrű feketecspikés nagy kontyokat láttam, mikkel Debreczen piacza úgy volt szegélyezve, mint a' sz. lőrinczi vadas kert. És az eredeti fűrtös gubák, a' keletiesen barna arcok, a' pirospozsgás ajkak, melyek Árpád nyelvét jól huzósan ejtik; lelkem eltelt gyönyörrel ennyi eredetiségen 's ked-

vet éreztem itt — és csak itt maradni, hol minden kőre (mely homokból csináltatt) írva van: „öszszegyűltek az ősek, és várost építének maguknak, melyben ők és unokáik lakjanak és — és meghaljanak.“ Olly jól éreztem magamat e' megállapodásban, már csak azért is, mert magyar levén, eddig soha sem tudtam megállapodni; miért is, hogy e' szép tulajdon teljesen meghonosuljon lelkemben, elhatározám a' Nemzeti újságra előfizetni, és itt olvasni azt, mivel többek állítása nyomán belőle leginkább lehet a' lapod ási ide á k a t meríteni; de oh változás! jó egy szél, tekervényes és kacskaringós, mint a' puszták fiának pásztorstora, és elhordá uti kalapomat 's vele megállapodásomat és így a' Nemzeti újságra szánt előfizetést is; híjába, nekünk még Debreczenben sem lehet megállapodnunk, különben ki szabályozza a' Tiszát? Igen! igen, kik szabályozzák a' Tiszát? ez a' fő kérdés; melynek vannak kísérő mellékei is; ad normam n a p és p l a n é t á k, u r é s s z o l g á k; hogyan, mikép, mikor, quibus auxiliis? 'stb. Ezek igen fontos kérdések, fontosabbak, semhogy azokat csak imig könnyedén megirhatnám önöknek, érteve t. i. a' reájok adott, vagy adandó feleleteket. Figyeljünk.

1846dik év augusztus 3kát írták akkor, midőn a' mocsáriban kővér és dus Alföld, vagy megkülönböztetve szólván Tiszavölgy érdemes és kitaró cselekvésre tökélt birtokosai gyűlésre sereglének öszzes Debreczen városába, melynek neve Tiszaszabályozó gyűlés. Ime a' fő kérdés meg van oldva, kik szabályozzák a' Tiszát? felelet: a' Tiszavölgy birtokosai, kik birtokmocsárja holdmennyiségének aránya szerint; ezen incisum ugyan gyűlésileg még nincs végkép megállapítva, de mivel olly világos igazság, mint az igazság maga, tehát bátor voltam előre is külni; lehet ugyan, hogy az eldöntés előbb utóbb némi változtatással járhat, de ennek csak az lesz oka, hogy az igazság hasonlít a' szívárványhoz, mely egynek látszik ugyan, még is minden pontról ugyszólván más szívárvány tűnik a' szemlélő elibe a' physikusok fejtegetései szerint. A' gyűlésterem (a' város házi) zsufolásig tömve, még pedig nem pusztá éljenzőkkel, minthogy itt nem pusztá cifra dictiók vannak napi renden, hanem a' cselekvés meleg keblű 's kitünő embereivel; nézettek csak ott ül a' zempléni hg s. pataki jeles vendéglőnk Breckenheim 's ott áll a' két grófi testvér egyik a' multat latolva, másik a' jövőről elmélkedve 's mindketten a' jelen drága idejét használva Károlyi Lajos és György grófok, amott láthatjátok Patay József, Lónyay M., Kovács Lajos 'st. tiszaszabályozó urakat, szemközt velők Dessewffy Emil gróftal bp. Híradó vezérét; ez választott kép az életből; vajjon a' vélemények fognak e' itt egyesülni? mi hiszszük, mert itt a' plebejusnak a' birtokossal kezét szükség fogni a' siker végett is. Középén egy kis papir előtt redőbe szedett homokkal láthatjátok Perényi Zsigmondot, hajlatok meg, ez historiai név 's mindenkor mind saját egyediségére, mind mint septemvir főisp. és hazafi méltó teljes és hódoló tiszteletre. A' többi mellette, előtte, körötte és mögötte ülök, állök és járkálök: Wenkheim Béla, Andrassy Gyula gr., Ahmássy Pál, Bernáth Zsigmond, Zoltán János, Abonyi István, Illéssy János, Andrassy József, Szat. Király József, Kállay, Szögyényi, 'stb. tagjai azon gyűlésnek, kik meghatározzák böles belátásuk szerint a' módokat, miknek eszközésbe vételökkel gát fog vettetni a' Tisza országos kicsapongásinak; ezek mondják ki a' közösen vádolt bünös felett az ítéletet, mely a' praecedentiákból itelve — bizony bizony kegyetlen leend, mert az indítvány, vagy stylo iuridico élve, az actio örökös bebörtönötést követel, e' mellett még a' particularis actio annak teljes megigáztatását is sürgeti, sőt e' követelés annyira ment már, hogy a' szilaj bünös hátán a' bator Panonia már nyargalt is, mit azonban ez egyszer Tisza leányasszony csak azért türt el, mert Pannonia az anya, ki iránt a' tiz parancs negyedik pontja engedelmisséget rendel, azonban a' hetedik pont, mely a' lopást tiltja, ő kegyelme által nem vétetett figyelembe 's ez törte, vagy inkább törö nyakát.

De minő mozgás az ott a' tiszaszabályozó urak közt? az ajtó megnyilik, egy férfi lép be, neve Széchenyi István gróf; úgy e' bár tudjátok: ki ő? kevesen vagytok, kik a' személyt ismeritek, de igen igen sokan, kik előtt a' név 's a' névhez csatolt országos érdemek 's nagy tettek szent kegyelet tárgyai. Tudjátok: hogy Széchenyi István gr. elnöke az országos közlekedési ügy bizottságának 's elnöke azon társulatnak, mely a' minden teendőket legterhesbikét 's legköltésbikét tevő feladatává, t. i. a' Tiszát megigáznia, a' szabály-

zó társulat tagjai jelen vannak, mire megjelent a jeles elnök is, kit szeretet bizalom s tisztelet édes kaposai szoritnak hozzájuk. Ne gondoljatok itt a gyűlési méltóság és pontentiára, mely politikai termékeiből ismételtes, nem! képzeltetek egy barátságos, házas kört, mely például arról tanácskozik: minő szertartással végezzék a házi kisasszony nánkszületeit s lakodalmát? s ime van képzettek a tiszaszabályozó nagy gyűlésről. Helyet foglalván elnök gróf s elhangozván a férfias éjlen, megnyitott a gyűlés, és most már le a kalapokkal s el veled humor, te tokaji jó humor! s ti olvasók figyelmeztetek, ha jónak látjátok.

A nemes gróf nem tudni: meglepetett é, vagy csak különösen jól érezte magát az öszszegyűlték számát nézve kezdetben is e kézzelfogható részvétért mondá el köszönetét, mert e számos és szíves részvét legbiztosb criteriuma az ügy szerencsés sikerének s épen ezért, hogy a cselekvő erőt minél nagyobb izgalomban tartsa, szükségesnek ítélte a tagokat figyelmeztetni azon nehézségek tömegére, mellyek a társulat vállalatában felmerülendők. A ns gróf élire állván e nagyszerű szabályozásnak, ez egyszer meg akar válni fájának ősi természetétől, miszerint a magyar ember vállalatának csak külszínét, kérgét vizsgálja, s mintegy szándékosan leplezgeti a gátokat, mellyek itt ott előgördülhetnének, minék aztán természetes következtése a fősülés; a ns gróf pedig nem akarván fősülni, önkint ismérteti meg a nehézségeket, s hol azok a dolog mélyiben rejteznek, studio keresendí fel's mutatja ki tiszamelléki honfitársainak, hogy legyőzési erőről gondoskodjanak; hiszi és vallja elnök gróf, hogy e vállalat létesítése miatt rendkívüli erőfeszítésre leend szükség, mely erőt csak öszszetartó egyesülés állíthat ki. A Tiszavölgynek virágzóvá teremtése nem vidéki vagy provinciaális érdek, hanem valódi nemzeti ügy. Avagy a honserető apák nem innét intézték e a hajdani Pannoniának Magyarországgá alakítását? igen az ősök innét erősíték meg birodalmokat s az ivadéknak el kell ismérnie, mikép nemzeti s nagy részben anyagi jobbléte s gazdagsága főleg innét a Tiszavölgyből indulhat ki. Ez az indulópont s épen azért ennek szükséges erős és minden fallaciától mentnek lenni, mert alapját teendí mind annak, mi kiigazandó lesz; ugyanazért itt férczelések, foltozgatások szóba nem jöhetnek, hanem gyökeres intézkedés, tettek kellenek itt, miket csak szoros együttartás, alapos meggyőződés eredményezhet; ki tehát a vélemények, elvek és nézetekkel lepletenül meggondolván azt, hogy itt egy ország újja teremtéséről van szó. Elnök gróf sokat hallott az ősi világ óriásiról, illyennek találta ő a Tiszaszabályozás vállalatát, oly nagynak, oly bonyodalmas és nehéznek, hogy sokáig nem volt bátorsága ezen 19ik századi óriásnak szemé közé tekinteni, de keblébe tekintvén a gróf és számot vetvén önmagával s látva az erőt, mellyel a Tiszavölgy lelkes birtokosai őt vállatve gyámoltani készek, elszánta magát nemcsak szemé közé nézni az óriásnak, hanem le is győzni azt. Azon fölül, mond a ns gróf, minthogy e munkálatok huzamos időig fognak tartani, ha életében nem láthatná is a sikert, mellynek előteremtésében olly munkás részt vesz, mindamellét kellemes neki azon hitben élni, miszerint olly kincset hagyand a maradéknak hátra, mellynek jövedelmezésén egy új ország felvirágoztatása leend eszközölhető. Innét áttértszónok gr. a szellemre, mellytől e nagyszerű vállalat embereinek áthatva szükség lenniök; szerinte ott, hol az öszszes haza érdeke forog fen, a provinciaális érdekeknek abban mint központban kell öszszeforrmniok, el kell némulni a pártcsatázásoknak, mellyek más téren ugyan szükségesek; öszszhangzat, egyetértés kell itt, mert csak ez bir teremtő erővel; eddigi fentartásunk, tekintve helyzetünket, eredetünket s rokonalanságunkat, csudalást s méltánylást vi ugyan ki számunkra philosoph előtt, de világserű sympathiát csak férfias kitűrés s öszszetartó cselekvés által ébreszthetünk nemzeti életünk iránt. Nem elég itt csak akarni, szóló gr. tettet, sikert kíván. Majd kérdőleg szólít fel elnök gróf a társulat tagjait, ha vajjon jelen gyűlésben képviselve van é az egész Tiszavölgy? Erre az illető vidéki társulatok elnökeire került a sor, kik nyilatkoznak, előadva a társulat fiók-kerületit s különösen: hol kezdődik s hol végződik minden vidék hatásköre; ezen előterjesztésekből kitetszett, mikép a Tiszavölgy Máramaros-megyétől le egész Szalánkemenig — a Csajkás kerület kivételével — képviselve van; az emlitem kerületet érdeklőleg pedig közmegnyugvára szinte előadatott: mikép az illető vidék kormánya részéről semmi akadály sem fog a szabályozás útjába gördíttetni, sőt ellenkezőleg minden kívánathoz járuland.

Ezután következett a nehezebb kérdések egyike: milly módon vélik a szakértők a Tiszaszabályozást végrehajthatónak? A ns gróf e kérdése következtében nyilatkozatra szólíttatának föl; — mielőtt azonban ez megtörténék, a jelenvölt tagok nevezetes része kíváná, hogy mivel ez lenne a tanácskozás alapja, sőt ez tenné valódi lényegét a vállalatnak is, szükségesnek tartának előbb az alapszabá-

lyok megvizsgálásához fogni; mivel azonban e kívánat hosszabb időt igényel, mire szinte majd rákerülend a sor, az elnök gróf főnebbi kívánsága helyeseltetett, s mihelyt a vidéki társulatok elnökei előadták ohajtásaikat, felkelt Keczkés Károly építési kir. mérnök ur, s a szabályozást illető tervet fővázlatban szóval előadta; a számokat s más lényegbe vágót, mi főleg szakértőknek való, mellőzvé. Két óráig haladván az idő elnök gróf az ülést feloszlata s a kinevezett tagok választványra oszlottak, hol reggel délután folynak a viták. Aug. 4én a társulati nagygyűlés ideája ment keresztül, ma pedig u. m. 5én a költségviselés szövevényes kérdéseit teszik a választványi vitakozás tárgyát; tárgyi körül sok a vélemény-árványlat, a) vannak, kik az egész t. völgyi vizrendezés költségit közöseké kívánják határozatni; b) vannak többen olly nézetűek, kik egyedül csak az átmetszéseket kívánják közérővel erszényére zökkeneni; c) vannak végre olly véleményűek is, kik mindkét rendbeli költségeket a vízműtani elvek szerint megállapított vízzerkezetek érdekelteit által látják legczélserűbben fődöztetni. E három vélemény mindegyikének eddigelé számos barátai s pártolói vannak, de a világos többség a b) alatti véleményhez, mint melly az igazság elvével leginkább azonosítható, látszik hajlani. Határozat még eddig nincs, tehát azt én sem írhatok; különben is a terített asztal, s a debreczeni fehér cipő, s a dicsó érmelléki bakator vár reám is, menem kell.

De nem! még nem megyek; egy igen nevezetes dologt kell előbb ide leírom, egy tüneményt, melly egyetlen a maga nemében, egy jelenetet, melly épen olly felséges, mint a jölet maga. Önök már talán tudják is, hogy tulajdonképen mi lehet ez? tehát nem más, mint a tiszai gőzhajótársaság megalakulása. Bravo, hurrah! s éljen! vagy mivel magyarok vagyunk, tehát éljen, bravo és hurrah! Midőn Széchenyi Istv. gr. a s. a. ujhelyi gyűlésben a balatoni gőzhajózási vállalat hasonlatosságára megpendíté illyforma társulat keletkezése lehetőségét, czélserűségét és gazdag kilátásait, és érinté azt is, hogy e vállalat pénz is kíván; önkénytelenül kiáltottam fel: „Él! hogy ne legyen belőle semmi!” És ime mi hamar czáfoltattam meg, és pedig dicsőségesen czáfoltattam meg; csalódtam; no de ez természetes, mert csak saját erszényem és zsebeim tartalma után következteltem, feledve gr. Károlyiak, Andrásyak, s a többi dicsó tanácskozonak erszényi foglatját, kiknek bizony több van, mint hozzám hasonló egész ezrednek. Pannonia Titeltől egész Berczelig evezett, volt rajta sok lelkes utazó, de egy sem ollyan, kinek lelke mélyiben nem gyökerezett a vágy, e szép, e termékeny vidékeket kereskedési öszszeköttetésbe hozni. Temcsak az ország központjával, hanem a tengerrel s világkereskedés s forgalommal; tudta ezt Széchenyi gróf, azért csak tüzet a kattan alá! a kázn-szépattanástól itt nem kell tartani, izzott is a tűz, lobogott a láng's ember kellett, ki a lángérmeknek nevet's az ohajtásoknak nyelvet adjon; nem sokáig várakozánk, ime az auguszt 4ki gyűlés vége felé megszólal gr. Andrassy Gyula a tiszavölgyi birtokosok egyik lelkesebbje; kihuz zsebéből egy darab papírost, melly recept volt, a tiszavölgyi pangást életre vidító recept; e receptről leolvása a tiszai gőzhajózási társulatnak, a csak leendőnek programját. No de már itt én hallgatók, mert a teremben ülő tekintetes és méltóságos urak ugyancsak lármáztak, s e zaj az öröm, a meglepetés, a részvét lármája volt. És fölhasant a közbizodalom, ember kell, tehetős és erős, minő gr. Károlyi Lajos, ki élire állván e társaságnak, vezesse azt oda, hova ugy szólván természetes rendeltetése a tiszavölgynek elajutni. A nemes gróf a bizalomnak csak bizalommal válaszolhatott, s elfogadá ideiglen az elnökséget; megnyitott azonnal az aláírási ív, mellyre gr. Károlyi Lajos ősi híri neve mellé 25 ezer pforintot jegyzett; tőle körzésbe tetetett az ív, s gr. Andrassy Gyula 5 ezer pengővel járult indítványa gyámoltásához; alig volt felírva az aláírások majd 80 ezer pftig haladának. Azóta pedig itt helyben folyvást szaporodnak. Mi kik látuk mennyire lelkesülve vannak e vállalat iránt a vidékek, bizonyosnak hiszszük, hogy ha majd hozzájuk jutandnak az iverk, a vállalatnak minden esetre hatalmas alapja állandó. Illy szerencsés kezdemény láttára a jelenvöltak egyhangulag: az első tiszai gőzhajózási társulat czim alatt alakultaknak nyilatkozták magukat elnökül gr. Károlyi Lajost, alelnökül gr. Andrassy Gyulát, s választványi tagokul 30 lelkes hazafit választván meg. A társaság vállalatának alapja fél millió pfta vétetett. Együttal megkéretett gr. Széchenyi István, hogy a dunagőzhajózási társaságnál legyen a tiszainak minden viszony elrendezésében közbenjárója; mit is ő nmlga hazafiu készséggel elvállalt. Mindig azt hallottam, hogy Debreczennek fő charakteristikája vesztegmaradás mellett a lugubris monotonia, mellyt csak a négy országos vásári forgalom derít fel némileg; most azonban a Lőrincz-vásári élenkségen kívül Debreczenre nézve is korszakot al-

kotandó tiszaszabályozási nagygyűlés kölcsönze nagy érdeket ezen, népességre nézve legalább alföldi metropol-sunknak. Istenem! kellőleg művelt, és vállalkozó polgári olly vagyonos szabad testületeknek, minő Szabadka 36 négyszeg mérföld birtokkal — a sok terjedelmes pusztájú Debreczen, Szeged, Kecskemét, N. Kőrös, Szatmár stb. ha gőzkapocs (akár vasuti akár hajó által) öszszekötendi őket az ország szívével és tengerrel — milly jövedelmes kitűnő szerepet viselhetnek! Azért, hogy mind ezt Debreczenben ügyszólván a délibábák honjában írom, ne higyük hogy ezek foszlékony fátyolképek, vagy pusztá délibábák, mint a Hortobágy, Kadarc, vagy berettyó-mellékiek — mind valóságga fog ez érlelődni, mihelyt gőzkocsi vagy gőzhajó Szolnokul Debreczen, Szatmárt s Czegledtül N. Kőröst, Kecskemétet, Félegyházát, Halast, Szabadkát, Szegedet sat. rendszeren látogathatandja. Nem lesz akkor kénytelen Szabolcs s egyéb rozstermekény vidék tengerlyen nem szállítható, főlöleg siligóját pályinkakazanban elpárologtatva vesztegetni, majd megszünik akkor a lugubris monotonia — szomorú egyhanguság — pezsgó életté varázsul a tepsedés, vesztegmaradás s pusztai sivatagság, mert a gőzhajózási s vasut mellék vadonsága parkokká, édenne fog a növekedő jölet s mivelséggel testvérülve alakulni. Tokaji. — Ezen tudósításhoz bővebb értesítés végett ide csatoljuk a Bp. Híradó pár pontjait pótlékul:

„Az itt már f. hó 1ső napján diszkusszióben megjelent gróf Széchenyi István ó nmlga, 3kán, hétfőn, a tiszavölgyi társulat közgyűlését hazafiu buzgalmat jellemző ékes beszéddel nyitván meg, felszólítására mindenek előtt kimutatott az, hogy a szabályozandó folyam véghezszáiban 12 vidéki osztály által a tiszavölgyi társulat tökéletes öszszefüggésbe hozatván, tetteles alakulása igazolva legyen. Ezután a vidéki osztályok keblökbeli viszonyaik s orvoslást igénylő állapotjuk érdekében nyilatkoztak, míg más részről az időközben keletkezett különféle tervek iránt ó nmlga a szakértők véleményét megértendőnek javasla; azonban részint a társulat némely tagjai a szakértők nyilatkozatát még most időelőttinek, részint pedig magok a mérnökök is ezt a közönség által nem ismért műtani adatok híjánnyában czélserűtlennék tartván, miután magokat a nyilatkozás ekint szándéklott tételétől felmenteni kérték, több oldalról a választvány által kidolgozott alapszabályok vizsgálata szorgalmaztatott tárgyalás alá vétetni. Ezek közt a szótágozó véleményeket legott megnyugtatta társulati igazgató-főmérnök t. cz. Keczkés Károly felszólamlása, ki mindenekelőtt igen helyesen nyilatkozott a Beszédes-tervezte keccsen-komorói átmetszés mivoltáról, röviden elősorolván azon méltánylandó okokat, mellyek e terv mellőzendésére bírták a m. k. építési főhivatalt s illelőleg a f. évi január-hóban Pesten tanácskozó tiszavölgyi nagygyűlést is. Áttért ezután a Lamm-féle saját rőpirata által közelebb a közönség bírálata alá terjesztett tervezetre, s miután alaposan megmutatá azt, hogy ezen szerkezeti híjánnyában tervnek nem is tekinthető javaslat legfőlebb egy ujjabb, de kellőleg nem is indokozott eszmének tartathatván, már mint illyes a közohajtással megegyezhetőnek azért sem állíthatjuk, mivel — ugy mond — ezen eszme létesíthetése a szóló által ugyan meg sem engedett esetben a tiszai hajózási hatás lehetőségét is elenyésztendé. A nagy közönség alapos okoskodása hallatára e tervezettől legott bucsuzni látszatott; s a mennyiben végre olly alapon nyugvónak állítá szóló az előbbtől csak kevés módosítással eltérő Galambos-féle tervet is, természetes, hogy ennek a másikkal hason sorsban osztoznia kelle; ezek közbén az idő későre haladván, az ülés befejeztetett.

A kedden folytatott ülésben viszszakérülvén tehát az alapszabályok vizsgálatának kérdése, habár ezt elnök gr. ó nmlga többek által támogattatva ez uttal elhalasztatá vélvén, inkább bizonyos olly ideiglenes rendszer létbehözására hívatott a jelenlevők figyelme, miszerint még ez év folytatában a munkát tetteleg megkezdeni lehessen, a tulnyomó kívánat mindazáltal végzésül kimondá: hogy egy választvány az alapszabályok vizsgálatába ereszkedvén, ez érdemben mielőbb véleményes jelentést tegyen. Így fejeztvén be a másodnapü ülés, egy kis conversatio közben csakhamar a tiszai gőzhajózási nyitott meg aláírási ív.

Másfénap példás szorgalommal folytatván a kiküldött választvány értekezéseit, a tegnapi nagygyűlésben a választvány működési eredményét ennek érdemteljes elnöke gróf Károlyi György ó mlga azzal hozá fel: hogy olly fontos ügyben a szerkezet több időt igényelvén, a választványi jegyző ezuttal csak rövid vázlatban olvashatja fel a választvány által tervezett módosítások főelveit. Alig olvasott azonban az érintett javaslat, csakhamar egy érdemes szónok azon indítványt nyitott fel, hogy valamint egy részről tagadni nem lehetne, mikint az olly fontos ügyben kimondott elvek szerkezete több időt igényel, ugy más részről épen az ügy szövevényes léte önkint követeli, hogy az olly elvek biztos alapon tárgyalassanak, s e szerint vagy

a javas...
vagy pe...
rendsze...
tegye a...
tése sze...
ra építe...
korlati...
tartand...
hatván...
talált...
több old...
elnöklő...
ban, tök...
zett elő...
hitei s...
ha, ugy...
javaslá...
kísérő...
s a köz...
dig szin...
szerkez...
választ...
akarát...
ma ide...
kes s a...
hatásá...
den vita...
lapszab...
lás utá...
ván, a...
a tisz...
tanácsk...
M...
határoz...
tandó...
járulj...
kezdés...
lenes i...
és szer...
ennek...
szonoz...
ményé...
lések...
sikerrő...
a hely...
tása fo...
tetni...
létezés...
nem lá...
szavöl...
3án a...
gróf e...
tatva...
ügy me...
birja...
névsze...
horda...
kitűnő...
tettől...
ket, é...
gyűlés...
jainak...
vünkr...
munk...
erőve...
rágoz...
szén e...
mikép...
litá a...
szóva...
déses...
azonb...
a me...
lentk...
netel...
tok, é...
melly...
jesitv...
kadat...
bereg...
bors...
gyüle...
rontá...
a kor...
nök g...
Ezutá...
azt fe...

a' javasolt módosítások formulázása legyen bevárando, vagy pedig az alapszabályoknak mellőztével oly ideiglenes rendszer kidolgozásához kelljen nyulni, mely lehetségessé tegye a' munkának még e' nyár folytán a' kedvező idő intése szerint is annyira ohajtott megkezdését; az állandóságra építendő alapszabályok tökéletes létrehozása, a' gyakorlati téren merített remélt tapasztalat után is a' Pesten tartandó januáriusi nagygyűlésre több sikerrel halaszthatván. — Ez indítvány épen úgy pártolók, mint ellenzőkre is talált, melyek közben a' hitel és garancia, hatásra számítva, több oldalról szóba hozott, de ezek nyomán felszólalt elnöklő gróf ó nmgá is, 's hazafiai buzgalma öntudatában, tökéletes tárgyismerettel bonczkés alá vevén az idézett előterjesztéseket, növekedő lelkesedés kíséretében a' hitel 's garancia alapját a' sikerben látta feltalálhatónak, 's ha, ugymond, ehhez jutni akarunk, ideiglen elfogadtatni javaslát, hogy a' tetteges végrehajtás, az ezt megelőző és kíséző kérdések tisztába-hozatala 's elintézése, személyére 's a' központi választványra bizassék, a' költségviselés pedig szinte csak ideiglen a' múltanlag kijeleendő vizszerkezetekint fogjon helyt; a' mennyiben azonban több választványi tag különemü elfoglalások miatt a' legjobb akarat mellett is folyton nem működhetnék, ennek száma ideiglen kellő arányban szaporíthatnák. Mely lelkes 's a' nagy hazafit méltólag jellemző előadás jótékony hatásait nem téveszthetvén, közhelyeslés jelei közben minden vitakozás nélkül határozás erejére emeltetett 's az alapszabályok komoly megfontolás 's a' meritendő tapasztalás utáni kidolgozása a' januáriusi nagygyűlésre halasztatván, a' jelenlevők rendkívüli öröme egy rövidke óra alatt a' tiszavölgyi társulat czélnak megfelelő eredménnyel a' tanácskozási teremtet elhagyá.

Mánap a' jegyzőkönyv meghitelesítése után, pótló határozatkint kimondatván, hogy a' januárban Pesten tartandó nagygyűlésre minden vidéki osztály három taggal járuljon, 's mindazok, melyek a' munka legott ohajtott megkezdésére vezethetnek, a' legőszintébb bizalommal az ideiglenes igazgatóságra bizatván, elnök ó exclja a' szent ügy és személye ajánlása mellett a' társulattól bucsut von, mit ennek részéről gróf Károlyi György ó miga érzékenyen viszonozván, a' debreczeni közgyűlések a' jobb jövedendő reményében, azzal fejeztettek be, hogy a' közelebb nagygyűlésnek a' megbízott igazgatóság már tatán, ha isten kedvez, sikerről teendheti örvendező tudósítását. Napokban ó nmgá a' helyszínére fog kimenni 's az ásó és kapa kézen-forgatása fog — mint hiszszük — teljes eredménnyel megkísérteni.

Tisztelt rendes level. tudósítása pedig ez: Debreczen létezése óta nagyobb szerű 's fényesb gyűlést keblében még nem látott, mint millyet a' folyó hó 3ára öszsesereglett tiszavölgyi birtokosak alakítanak. A' gyűlések augusztus hó 3án a' városház termében kezdetek meg Széchenyi István gróf elnökle alatt, és pedig teljes nyilvánossággal tartatva, hogy így, hallván mindenki a' tárgyalásokat, — az ügy menetele a' közbizodalmat annál inkább nyerje meg és bírja. Hoszszas lenne a' jelenvolt főbb rangu férfiakat itt névszerint előszámlálni 's az egyes vitakozási pontokat felhordani, hanem csupán az egyes napi gyűlések tárgyalásai kiünöbbs részeit adom röviden elő. —

Auguszt 3án Széchenyi István gróf általános szertettől környezve szíves éljenek közt foglalta el az elnöki széket, és sajátmodoru tartalomteljes beszéddel nyitá meg a' gyűlést. Legelsőbb is köszönetet mondott a' gyűlekezet tagjainak, hogy nagy számmal jelentek meg. Hathatósan szívkre kötö az egyetértést, mivel e' táj felvirágozhatása e' munkálat eredményétől függ, ez pedig csupán öszsesített erővel 's egyetértéssel eszközölhető. A' táj felvirágzása virágozthatja pedig fel egyedül Magyarországot, mert hiszen e' táj a' törzsökös magyar faj hona. Az a' főkérdés, hogy mikép kezdessék a' munkálkodás? erre nézve tehát felszólítá a' gyűlés minden tagjait, hogy mondják ki nézeteiket; egy szóval mindenki adja elő és beszélje ki magát, hogy a' kérdéses tárgyra nézve mit gondol jónak és teendőnek? Midőn azonban ez megkezdett, azt találta szükségesnek, hogy a' megjelent egyes társulati képviselők a' gyűlés előtt jelenkezzenek, hogy így kitessék: vajjon a' Tisza egész mentelén alakultak e' már folyvásti lánczolatú vidéki társulatok, és hogy minden egyes társulat hatásköre a' Tiszának mely pontjánál kezdődik 's mely pontig terjed ki. — Ezt teljesítvén az illető képviselők, kitünt hogy a' következő szakadatlan lánczolatú társulatok alakultak már: az ugoecsi, beregi, ungi, szatmári, szabolesi, zemplényi, tiszadobi és borsodi (e' két társulat azonban az itt auguszt. 3án tartott gyűlésben egyesült) hevesi, békési, csongrádi, bácsi, torontáli, egyedül a' Csajkás kerület hiányzott, mit azonban a' kormány intézkedése által kiegészítendőnek állított az elnök gróf, így egész a' Tiszatorolatig álland az egyesület. Ezután az egyes szőlők nézeteik előadásához kezdetek és azt fejtegeték, hogy jelen gyűlésnek mi lenne legelső teendője.

Számosan legelőbb is a' társulat alapszabályinak elkészítését 's aztán az egyes társulatoknak ezek szerinti öszszealakulását tarták szükségesnek. — Miután számosan jól kibeszélték magokat, a' tanácskozás másnapra halasztatott.

Auguszt 4én az elnök-gróf részletes előadással kezdé meg a' gyűlést. A' gróf előterjeszté: hogy az alapszabályok elkészítése hoszszabb időt kíván, ennél fogva eziránt most nem lehet egészen tisztába jóni. — A' munkához pedig, — mivel már ez esztendőre a' költségek fődözésére elég pénz van és az időjárás igen kedvező, most tüstint hozzá kellene kezdeni annál inkább, mivel főképp majd épen a' tetteges tapasztalásból fog az kitűnni, hogy az alapszabályokban mik iránt kell rendelkezni? — Ennél fogva tehát valami provisoriumról lenne szükség gondolkodni véleménye szerinti, mely az alapszabályok elkészüléseig, minden teendők iránt belátásához képest rendelkeznek 's tüstint a' munkához kezdetne. — Ezen előadáshoz képest a' felett vitakoztak, hogy a' provisorium miképen alakíttassék? A' többség akarata oda látszott hajlani, hogy az elnök-gróf bizassék meg provisorie minden teendő feletti rendelkezésre, mert hiszen ó e' tárgya leginkább van beavatva és hazafiai érneyei következtében bírja is a' nemzet bizodalmat. A' gróf azonban e' megbízást maga részére el nem fogadhatónak nyilvánítá sok elfoglaltatása miatt; mire b. Perényi Zsigmond főispán azt javaslá, hogy a' központi választvány a' gróffal együtt bizassék meg provisorie. Ezen javaslat elfogadtatván, az lón a' vitakozás tárgya, hogy az alapszabályoknak a' központi választvány hatáskörét illető része kiszemeltetvén, állapíttassék meg, 's így tudva legyen: hogy a' központi választvány meddig terjeszkezhetik? Ez iránt megállapítás végett javaslatkésztésre, a' központi választványi jelenlevő tagjai és minden egyes vidéki társulattól két tag, a' központi választvány elnöke gr. Károlyi György elnökle mellett, — tüstint kiküldettek; az ülések tartása a' javaslat elkészüléseig felfüggesztetvén. —

Mi előtt azonban ez ülés bevégeztetett volna, Andrassy Gyula gróf egy nagyszerű javaslatot terjeszté elő: a' kora ifjúságában már szilárd 's erélyes tevékenységet bizonyító ifju gróf szerényen lépe föl engedelmet kérve, hogy illy fényes gyűlekezet előtt ő tehessen egy országos indítványt: ez pedig „tiszai gőzhajózási társulat létesítése.“ A' javaslat programja 7. felolvastatván, S z e c h e n y i István gróf ez ügyet tüstint felkarolá, és a' gyűlés tiszai gőzhajózási társulattá alakulván, az ügy vezérlésére elnökül gróf Károlyi Lajost kérte fel; — ki is ezt elvállalván, Andrassy Gyula gróf alelnöklül kiáltatott, és az ügy ideiglenes vezérlésére melléjük 30 választványi tag neveztetett ki. A' társulat alaptőkéje 500 ezer (félmillió) pft. mihelyt azonban 100 ezer alá lesz írva, a' társulat alakulnak nyilatkozatuk. A' társulat működése: Szegedtől felfelé a' meddig csak gőzössel járhatni, terjesztetik ki. Az aláírások tüstint megkezdettek 's ezek sorát: Károlyi Lajos gróf 25 ezer pft. Andrassy Gyula gróf 5 ezer pftnyi aláírással kezdék meg, és ott helyben tüstint 82 ezer pft. iratott alá. Az alakulási közgyűlés januáriusban Pesten a' tiszavölgyi társulat ülésével egy időben fog tartatni; addig is pedig megbízott a' választvány, hogy gőz- és vontató hajók építtetéséről gondoskodják, hogy így jövő tavasszal a' gőzhajózás a' Tiszán már megkezdethessék.

Augusztus 4kén délután és 5kén a' kinevezett választvány a' központi választvány hatásköre iránti szabályok javaslata készítésével foglalkozván, nagygyűlés nem volt. —

Auguszt 6kán ezen tudósítás írója jelen nem lehetvén a' gyűlésben, a' kívüli hallottak nyomán e' napi gyűlésről következőket írhatja: a' központi választvány hatáskörét illető szabályok tervezésére kiküldött választv. jelenté, hogy a' kívánt alapszabályokat idő rövidsége miatt lehetetlen ez uttal elkészíteni; mely jelentés következtében Széchenyi István gr. egy általános lelkesedéssel fogadott velős beszéd áltál*) az ő személye iránt már addig is melegen nyilatkozott közbizodalmat még inkább öregbítvén, — az lett általános megállapodás: hogy az elnök-gróf és a' központi választvány teljesen megbízatnak, hogy a' mint legjobbnak látják, ugy munkálkodjanak a' jövő januárius hóban tartandó közgyűlésig.

Ezen januáriusi közgyűlésben az alapszabályok mulhatlanul készíttessenek el; abban téssék aztán rendszer megállapodás a' munkálat további vezérlése és miképi meneteléről. A' gyűlés Pesten fog tartatni 's minden vidéki társulat egyenként három képviselőt lesz kötelek oda küldeni. Egyébiránt a' provisorie megbízott gróf és központi választvány mellé segítségül még több tag választatni rendeltetett.

Auguszt 7kén elnök gróf azon tudósítással nyitá meg a' gyűlést; hogy Debreczen város 10 ezer pftot alá a' tiszai gőzhajózási társulatnak 's ennél fogva méltányosnak

*) A' velős szót legszorósb értelmében értse olvasóm, nem pedig üres bók kánt. Level.

hiszi, hogy a' legelső tiszai gőzhajó D e b r e c z e n e k nevezessék; mely javaslat általános helyesléssel fogadtatott. — Ezután a' tiszavölgyi társulat ügyére térvén át, a' központi választvány mellé segítségül adandó tagok számszerint huszan nevezettek ki. — Majd Vodianer Samunak egy az iránti javaslata és nyilatkozata olvastatott fel: hogy ő mikép véli a' tiszaszabályozás eszközésére szükséges 6 millió ftnyi kölcsönt felveendőnek 's hogy ő kész azon kölcsönt a' társulatnak 5tös kamatra részint adni, részint megszerezni. Egy honfinak illy nagyszerű 's mondhatni kedvező ajánlata jegyzőkönyvileg kimondandó köszönettel fogadtatott; egyébiránt mivel a' pénzszerzés iránt egyenesen az elnök-gróf bizatott meg már a' pesti gyűlés által, Vodianer S. ur nyilatkozata lehető használás végett elnök grófnak adatott által. — Vodianer javaslata következtében azon kérdés bukkant fel a' tanácskozási téren: kéressék meg a' kormány, a' Tiszaszabályozásra felveendő kölcsönért kezesség-vállalás végett 's hogy ezen biztosíték elvállalását Széchenyi István gróf próbálná meg a' kormánytól kieszközölni. Erre azonban ugy nyilatkozott a' gróf: hogy ő kívánja is, — nem is a' kormánytól azon kezeskedés elvállalását 's azt kérte, bizassék az is rá egyenesen és szabadon: felkérje é vagy pedig ne a' kormányt azon biztosíték elvállalására? annál inkább, mert ő azt véli: a' tiszavölgyi társulatnak legjobb saját erejére támaszkodni 'stb. Előadása folytán sajtáságos modorában tartott elmélkedései által politikai nézetei fejtegetésire bocsátkozván a' gróf, ebből vigasztaló örömmel győződött meg a' hallgatóság: hogy a' gr. most is még mindig azon alkotványos hű magyar és önálló igaz nagy hazafi, a' ki ez előtt volt. — Beszédjében az elnök-gróf az ön zsirba fuladást, a' vasutak előnyeit és ezek építési költségeit, kamatainak országosan való biztosítását 'stb. részletesen fejtegetvén világosan láttatá, hogy azok iránt az ellenzékkel egyetért 's ehhez képest mi igen szeretőnk, ha a' B. P. Híradó vezére (ki épen a' gróf mellett ült) részletesen tudatni sziveskednék olvasóival, hogy Széchenyi István gróf milly nézetekkel van az említett három országos kérdés iránt, hogy így láthatnák olvasóji, hogy a' gyakorlat embere, az önálló Széchenyi, milly egészen más nézettel van az ország anyagi kérdései iránt, mint a' Híradó cikkei. — Végül örömmel 's reménytelve értesültünk az elnök-gróf beszédéből: hogy ő több az ország anyagi jóllétét érdeklő tervekészítésre van a' korm. által megbizva, melyek a' jövő országgyűlés elibe lesznek terjesztendők 'stb. A' gyűlést azon biztos ígérettel zárta be a' gr. hogy az ásó kapa majd mozgásban leend a' Tisza szabályozására. Ugyanekkor a' tiszai gőzhajózási részvénytársulat alelnöke felszólítá a' gyűlekezet tagjait, hogy kik részvényaláírási iverket készek átvenni, a' mellékteremben tüstint szolgálhat aláírási iverkekkel. —

Auguszt 8kán csupán a' központi választvány tartott zárt ülést a' melléje adott képviselő tagokkal. — Az elnök-gróf holnap 9kén indul S. Patak felé.

Debreczen város hétfőn a' Casinóban nagy ebédet adott az elnök-gróf 's vidéki társulati képviselők tiszteletére; augusztus 7kén pedig este aláírás után a' Nagyerdő nevű mutatóhelyen rendeztek lakomát a' gróf tiszteletére. — Mi bizton reméljük és várjuk, hogy e' fényes gyűlés rangos tagjai, kézzel foghatólag meggyőződévén e' táj iszonyu elhagyatott állapotáról, rajta lesznek, hogy ennek jólléteért is történjék már valahára valami 's hogy ezen gyűlés e' vidékre nézve eredményező látogatás vala. —

Tiszai gőzhajózás. Oly gyönyörű vizesatornát, mint a' millyent a' Tisza képez, gőzhajóval nem járni, valódi nemzeti bűn. Mi alulirtak ehhez képest Tiszai gőzhajózási egyesülünk. 'S pedig az itt következő főalpok szerinti oly sommáig, millyekre magunkat ez ív végén saját aláírásunkkal leköjtük. — Ö t s z á z e z e r p g f t azon pénzalap, mellyre vállalatunkat állítjuk; de mihelyt egy százezer forint aláírva van, alakulnak tekintetük a' Tiszaság. — Egy részvény száz p g f t; egyesek több részvényt is bírhatnak, ugyszinte két vagy több egyed is egyesülhet egy részvénybírhatásra; maga a' részvény azonban oszthatlan levén, ez esetben is csak egynek nevére irathatik. — Kiki csak annyira kötelezi magát, a' milly öszvegre feljegyző nevét. — A' társulat czime: „Tiszai gőzhajózási egyesület“. A' társaság alakulása után, ha a' részvények befizetése szükségesé válik, minden részvényes nem tartozik egyszerre többet fizetni, mint 20 percentjét azon sommának, mellyre kötelez magát. Későbbi befizetések kisebb részletekben is, de 20 pctnél nagyobbakban semmi esetre sem követeltethetnek. — A' befizetések egy hónapi előleges felszólítás következtében történnek. — Miután biztos pénzalap nélkül egy vállalatnak nemesak virágoznia, de még fellátnia sem lehet: alávetjük magunkat ezennel kötelezettségünkre nézve az 1836. 20 's 1840. 11dik törvényozikkal rendeléteink oly nyilvános kijelentéssel, hogy a' társaságnak 's illetőleg ügyvivő választványának optioul hagyjuk, a'

nában. A' nélkül tehát, hogy B. ur ezen elvét egészen tagadni mernők, kivált a' mocsárok lecsapolásánál, mégsem hiszszük, hogy a' dunatiszai csatornánál egész bizonyossággal alkalmazható lenne. A' csatorna vize elég sebes leendő a' finom kavics és homok-elsodrásra, de mi azon véleményben vagyunk, hogy azok ismét rendetlen zátonyokban leülepednének vagy a' csatornában, vagy pedig annak torkolatánál, azon oknál fogva leginkább, mivel már a' víz is, mely használtatik, illy belevegyített anyagokkal van terhelve. A' vonalban fekvő tavak kiszáritásánál feltehető, hogy igen hasznosan fog alkalmaztatni ezen elv, mivel itt az esés sokkal nagyobb; mi azonban a' hízvizet illeti, ez véleményünk szerint igen csekély befolyással leendő a' csatorna kivásására. Minden tévedés elkerülése végett tehát csak úgy véltünk megbízatásunkban okszerűen eljárni, ha feltéve, hogy az egész csatorna emberi kéz és lóerővel fog kiásatni, ehhez mérve terjesztjük elő számításainkat. Azon nyereség, mely a' vizerő-használat kísérétéből származhatik, mindig jól fog esni a' vállalkozóknak, kik egyéb költségeiket ez által fedezhetik.

Hátra van még azt érinteni: hova fognak sodortatni az elmosott földrészecekkék, ha a' vizerő csak részint, vagy pedig egészben fogna használtatni? Tudva van, hogy a' homok, agyagrészecekkék 'stb. a' vizerőtől elsodortatván, másutt zátonyokat vagy egyenetlenségeket képeznek a' folyam medrében. B. ur azt teszi fel, hogy ezen iszap a' Tiszát el nem érheti, hanem hogy rendes rétegekben le fogna ülepedni a' tiszaelőtti alacsony földeken azon oknál fogva, mert itt a' nagyobb vizeses megszűnik és az által a' földszin folyvást emelkednék, mi idővel művelhetőségnek nagyon kedvezne. — Abban tökéletesen egyetértünk B. urral, hogy ezen elsodort földrészecekkék a' Tiszát el nem érendik, sőt azt hiszszük, hogy a' víz esése annyira meg fog itt szűnni, miszerint egyáltalában nem birandja tovább sodorni, mint a' csatorna torkolatáig, hol zátonyok fognak képeződni egymás fölött, mely földemelkedés azonban legkevésbé sem lesz szabályszerű; egyébiránt a' tér elég tág arra, hogy felvehesse azon föld egész tömegét, mely a' csatorna medréből ki fogna mosatni. —

Ezek után a' hajózás szakadaian biztosítása végett azt javasolja, hogy a' vízrekeszek a' véleményéhez mellékelt rajzok (azaz hollandi rendszer) szerint, melyeket legrészletesebben magyaráz, építtessenek, mert ezek kevésbé complicáltak, könnyebben kezelhetők és csak tiszta vizet eresztenek át a' csatornába. Ezen rekeszek vagy zsilipek költséget teszi 4,600,000 pft-ra; az egész csatorna emberkéz általi kiásatását pedig 13,900,000 pft-ra; tehát az összes költséget 18,500,000 pft-ra.

Azzal végzi be véleményét, hogy ezen őszszeg nagyobb ugyan a' B. ur által kimutatottnál, de tekintve a' válatlat által eszközözendő előnyeket, állíthatja, hogy a' csatorna nemcsak végbevihető és hasznos a' társaságra nézve, hanem hogy létesítésétől függ ezen egész vidék jóléte és földészetének, kereskedésének és iparának minden fejleménye. U t r e c h t, martius 25kén 1846. C o n r a d F. W. m. k. C o n r a d M. L. m. k. F y n j e H. F. m. k.

Ötödik közlemény a' József-nádor nemzeti képesarnokára beküldött adományok felől: a) B é l i k József szepesi püspök ó m l g a 8dik számú ívén: B é l i k József püspök 10 ft ezüstpénzben. b) Z m e s k á l Móríc árvaegyei helyettes főispán 91d. sz. ívén: Cziruly József, Divék Ant., Kubinyi Ist., Kubinyi Mih., Medveczky Ferencz, Meskó Kár., Meskó Vendel, Monyák József, id. Szencsényi Ján., Szontagh Dán., Zmeskál Péter és Zmeskál Móríc mindenik 5 ft, összesen 60 ft. — c) K a r á c s o n y i Gedó 118d. sz. ívén: Malenitza János 30 ft. — Manziculy Constantia 10 ft, Markovics Dán. és Várkonyi Ádám mindenik 5 ft, Barách József, Bárány Ant., Bárány Ján., Dadányi N., Dadányi Sánd. Feldinger J. G., Kozma Ján., Tormássy Kálm. mindenik 2 ft, Kiss György és Seunig Lajos mindenik 1 ft; összesen 68 ft. — d) P e s t i i z r a e l i t a k ö z s é g 141d. sz. ívén: összesen 400 forint. — e) S z e n t i v á n y i Károly táblabíró 171d. sz. ívén: Jankovich Antal gömőri helyettes főispán 20 ft, Draskóczy Gyula, Malatinszky Ferencz, id. Szatthmáry Király Pál, Szentiványi Károly mindenik 5 ft, Sándor-Sztrókay Amália 2 ft; összesen 42 ft. — f) P i t r o f f János táblabíró 's nagyszombati polgármester 192d. sz. ívén: Nagyszombat város 20 ft. — g) G y u l a y Ferencz gróf 33d. sz. magyar gyalog ezred 256d. sz. ívén: a' nevezett ezred tisztikara Zárában 25 ft. — h) C s a u s z István nagybányai főbíró 281d. sz. ívén: Hamerschmidt Ferencz 6 ft, Csasz Ist., Fésüs Menyhért, Szepessy Sámuel, tímár czéh Nagybanán mindenik 5 ft, csizmadia czéh és fazekas czéh Nagybanán mindenik 4 ft, asztalos czéh Nagybanán, Fásy Ján., Kovács, kerékgyártó, kötéltverő egyesült czéh Nagybanán, mészáros czéh ugyanott, mindenik 2 ft, Harásek Ign., kádár czéh Nagybanán, Kerekes Sámuel, Kovács József, Renk Ábel, Stand Pál, szabó czéh Nagybanán, szíjgyártó czéh ugyanott, Torday Ist. mindenik 1 ft; Matolesy Kár., Nyíró

József, Szikszay János, Veres Ist. mindenik 20 kr összesen 52 ft 20 kr. — i) U r a y Bálint cs. k. udv. tanácsos 's a' debreczeni kerületi törvényszék elnöke 306d. sz. ívén: Detrich Mik., Póznér Ant., Szatthmáry József, Uray Bálint, Valkovits Ant. mindenik 5 ft; Lengyel J., Pogán József, Schvarcz Sám., Szűcs Sám., Uhringi Pál mindenik 2 ft; Dobray József, Márton Laj., Rickly Ant., Simonffy Sám., Szabó Pál, Szilágyi Laj., Werner Kár. mindenik 1 ft; Keóváry Ign. 30 kr, összesen 42 ft 30 kr. — j) N a g y István pestmegyei főjegyző 354d. sz. ívén: Kovács József 1 arany 's 30 kr., Hegyessy Pét. 5 ft; özv. Kubinyi Miklósné, legifj. Nagy Ist., Nagy Istvánné, Nagy Róza, Nyáry Pál mindenik 1 arany, összesen 6 arany 's 5 ft 30 kr vagyis 32 ft 30 kr. — k) P e r l a k y Dániel győri kereskedő 404d. sz. ívén: Szankovics János győri püspök 50 ft; Dresztizer József 10 ft; Kovács József, Perlayk Dán., Sütő József, Tóth József. mindenik 5 ft; id. Fischer József, id. Nagy István, Tóth Imre, mindenik 2 ft; ifj. Fischer József, ifj. Horváth János, Koller Eduárd győrmegyei aljegyző, Preng Mihály mindenik 1 ft; Németh Ede győrmegyei eskütt 20 kr, összesen 96 ft 20 kr. — l) G r o f S c h m i d e g g Kálmán 426d. sz. ívén: Schmidegg Kálmán gr. 10 ft; Gaal Ist. 5 ft 20 kr; Schmidegg Ferencz és Zichy Ferencz grófok mindenik 5 ft; b. Kákonyi István 1 ft; Csuzy Pál 20 kr, Csillag László 10 kr, összesen 26 ft 50 kr. — m) S z á s z - C o b u r g - K o h á r y Ferdinand hg 450d. sz. ív. melletti küldeménye 200 ft. Ezen ötödik közlemény összege 1069 ft 30 kr pp. Közli M á t r a y G á b o r egyesületi titoknok.

Budapesti napló. (Aug. 13kán.) Az iparműkiállítás tegnapelőtt délutáni 4 órakor ünnepélyesen nyitotta meg nádorunk ó fensége, az egyenruhás polgárság, különrendű tisztviselők 's örvendő nagy sokaság jelenlétében, kik a' hazai ipar ez ünnepélyeig történt előhaladását szívemelő látványként jegyzendik emlékeztetükbe. Lehetetlen is nem örönden minden hazafinak 's főleg a' polgári rendnek, mellynek fő feladata 's életadó foglalkozása az iparművészet, m nek emelkedésétől közvetlen ő, közvetve pedig a' haza várja gyarapodását 's boldogulását; ezért az nap örömrivalgás 's üdvözölő szavak hangzottak azon termék ajtajánál, mellyek tegnaptól (aug. 12kétől) fogva mindenkinek előmutatánjuk az általunk is emlegetett, de nagy részben még a' legérdekeltebbek előtt is ismeretlen műterményeket, miknek létezéséről kezeskedik azon mindenfelől nyilatkozó közvélemény, melly ez ügyet felkarolva közérdekünk öszpontjává tette. — A' pesti vakintézet növendékeinek vizsgálata Schedius Lajos kir. tanácsnok elnöke alatt, számos ur vendég jelenlétében augst 1jén ment végbe; mellynek eredvényére elnök ur teljes megeléülését nyilvánítván részint tulajdonából, részint az érdemes közönségtől rögtönzött pénzbeli ajándékot osztaszét a' jelesbek közt. Nevezetesen nagys. Eötvös aszszonyágtól egy aranyat, ismét egy más évenkénti alapítvány aranyat a' magyar nyelvben legtöbb iparkodásnak, t. Ötlik aszszonyágtól szinte 3 p. ft álló évi kamatot. Vizsgálat végén tudatá elnök ur a' t. közönséggel, hogy most 33 növendék, (t. i. 28 fiú és 5 leány) van az intézetben, kik közül kath. 23, ágostai vall. 3, helvét 6, izraelita 1; kézimunkára pedig asztalos 2, kosárlonó 2, szalmafonást üző 4, varga 3, télibotosfüző 4, kötő és fonó 5, egyedül kötő 27. Áldja meg az ég az intézetápoló lelkes pártfogókat! — A' szézipalom legujabbán Kovács Pál munkái illdik füzetével gazdagodott; e' győri csinos nyomatu könyv tartalma: „A' nökebeli boszúja. Hideg víz mindent meggyógyít. A' gyermek szerelme. Mennyi ház annyi szokás. A' növendék. Előbbi műveiből még néhány füzet kapható; a' IVdik jövő év elején hagyja el a' sajtót. — Nem rég egy tudósítás juttatá hozzánk A. megyéből, mely bizonyoságot tesz: mennyire van biztosítva a' tudomány 's tudományból élők állapota némi helyen hazánkban. N. orvos négy évig fáradhatlan munkássággal teljesíté tisztelt egy földesuri családnál a' nélkül hogy ennek legesekélyebb jutalmát vette volna; (nyilván nem szerződött, csupán nagylelkűségre bízta magát!) végre elszánja magát, hogy fáradalmi némi jutalmát kérje, de erre a' f. ur hűledeve válszolt. „csodálkozom — ugymond — hogy ön orvoslétére fizetést kérhet. Az orvos, ámbár természet fia, levegőből még sem élhet, 's ezt kézzelfoghatólag mutogató meg; ekkor tehát a' földesuri kézi tájékpipáját oda nyújtá mondván: „reméllem hogy ön megelepszik. E' szerint az orvos pipára gyujthattott (ha dohánya volt) hogy elfüstölje négy évi fáradtsága jutalmát. Pedig e' példa nem egyetlen a' maga nemében 's igen sok helyet tudunk, hol agarak, lovak, ebek gyógyításáért szép summákat költenek; de ki a' legdrágább kincsel, az emberi egészséggel bajlódik, díjra ne számíton. — A' városi kórházban jelenleg 464 beteg van, kik közül 195 ingyengyógyításban részesül. — A' dologházban 243 vendég működik, köztük 92 nőszemély; a' esábitó nemből kevesebb. — A' mult hónap folytán bírságból begyűlt pénz felosztatván, jutott belőle a' kórháznak 48 ft 26 kr, a' dologháznak 116 ft 2 kr, a' szegényápolónak 40 ft, a' tűzkármentő intézetnek 36 ft pp. — A' napokban egy nagy sereg vadállat volt szemlélhető az újvilág utcában, mellyek divatosan kandikáltak ki az orvosi egyetem ablakán 's bámuló néptömeget csodítottak össze; az egész vadsereg igen csendesesen viselte magát, miután a' természetűdösök kezei közt annyira megszelidültek, hogy most csak szőr, bőr és szalma egész létgük; t. i. a' muzeumi állatgyűjtemény volt kirakva szellőztetés végett; mit azon tekintetből tartánk megemlitendőnek, mert ezek láthatása máskor nem kevés viszontagsággal járt, holott köz tudományos intéz-tek célja az lenne, hogy mindenkinek alkalom nyíltasék természeti ismeretek szerzésére, mi természetesen nemzeti muzeumunkban is meglesz, mihielyt ezek kellő szemleanyagokra juthatnak — Ismét kecses ajkak panaszát kell elmondanunk: a' Nyé k e n vagyis svábhegyen (minek ama

régi nevét viszszafogadhatnók) legtöbbben azért fogadnak nyári lakot, hogy ott távol a' nagy város zajától háborítatlanul élvezhessék a' csendélet gyönyöreit; némelly tulkeidvű uracsok azonban minap egy két illy svábhegyi lak csendét egész éji tivornyázással 's botránys kiáltozással zavarván fel a' szomszéd hölgylakókat egész éj nyugtalansága fölött azon illetlen nyilatkozattal fizették ki, hogy saját szobájában kiki azt teheti, mi neki tetszik. Ez némelly esetben igaz lehet, de midőn vendégekül valahol megütrenek 's a' műveltség szabályit illy rúttól vétik el, feddésre méltók, 's jó lesz azon uraknak megjegyezniök, mit egy helybeli korosmáros mondott: máskor ne lévesszék szem elől, hol van kifüggesztve a' czéger. — Vácson a' tűzkárvalloktak javára mult vasárnap vígáalom tartatott, mit számos budapesti vendég látogatott meg; a' jövedelem még szebb leendő, ha a' megereedt eső nem károsítandá az illeteket; a' vaspályán sok hír érkezik tőlünk a' vácziaikhoz 's tőlük viszont hozzánk, azért ez új külvárosból sem mulasztandjuk el meritgetni újdonságinkat. — A' Pest-Győr közti közvetlen gőzhajóközlekedés a' dunagőzhajózási társaság f. hó kán „Argo“ hajóval kezdé meg 's ezental folytatandja minden másod napon, mi a' kereskedés érdekében hasznos leendő. Herkules hat teherhajót vontatott odáig. — Jul. 31kétől aug. 7ig 139 ökröt vágtak le Pesten, jövőre is marad elég; a' husár-emelkedéstől tehát legalább novemberig nem tarthatunk. — A' kerékgyártó legények kocsipróbái színhelyeket megváltoztatták; t. i. a' kátyúji 's göröngyeiből kismúlt czukorutczából a' zöldkert-utczába költöztek által e' zökögtező gyakorlásra; azonban mivel utczaközvezőink az idén sok erélyt tanusítottak, reméljük, hogy onnan is nem sokára kiszorítják őket. — A' „Nemzeti Újság“ újdonságirója őt illető őszinteséggel vallomást tesz, miszerint, mult hónapban alig találkozhatott egy párszor olvasóival 's ez mindenestre nagyobb csapás volt reá, mint olvasóira nézve. Ugy van, ezek tulajdon szavai, mihez mi semmit sem adunk dicsegrő elismerésünkön kívül. — A' „Honderú“ szerint Liszt Ferencz jövő hónap 19kén ismét Pesten lesz; innen Erdélyen keresztül Konstantinápolyba menendő. — Az iparműkiállítás mint érintők, aug. 12kétől kezdve nyitják meg a' nemzeti Muzeum épületében a' nagy közönség számára. — látogatási idő: naponkint reggel 8 — 1 's délutáni 3 — 6 óra közt; belépti díj: személyenkint 10 kr pengő; de az iparegyesület tagjainak 's a' kiállítóknak saját személyükre ingyen belépésük van; 's a' látogatók kéretnek a' kiállítási termekbeli nyomtatásban olvasható figyelmeztetések 's kérelmek szíves fogadására. — Az afrikai iszonyú hőség (e' napokban mindazáltal néhány órai esőtől némileg enyhítve) ismét megújult 's voltak napok, midőn árnyékban 37 fokon állott a' hőmérséklet, verőfényen pedig 41en. — A' szőlőt már kosaranként hordozza be a' szomszéd hegységi svátság, 's ez most aug. 13kán sokkal élvezhetőbb mint a' tavalyi termés september derekán.

Portugália.

Jul. 20kai hírek szerint ismét miniszterváltozás történt. Az új kormányt következő tagok képezik: Palmella herczeg elnök 's belügyminiszter; Sa Bandiera visconde hadi, Lavradio gróf külügyi, Aguiar igazság-, Gomez Gyula pénzügyi 's Mousinho tengerészminiszter. Az éjszaktartományi hírek általjánvéve már nyugtatóbbak; a' miguelista mozgalom nem talált a' népnél remélt rokonszenvre.

Spanyolország.

A' házasságkérdés az, melly jelenleg minden egyéb tárgyat háttérbe szorit 's nem is csodálhatni, hogy a' közvélemény annyit foglalkodik vele, mert az kétségkívül legfontosb 's legéletbevágóbb kérdés Spanyolországra nézve. Legközebb napokban azt kezdék sugdosni, miszerint a' Pacheco-törédék egy Coburg herczeget pártol 's e' fölött élénk vita támadt a' lapokban; ezek majd összesen ellene nyilatkoznak illetén tervnek, 's ama kevesen is, kik ellen nem mondanak, legalább nem merik védelmezni. A' Coburg szerepe Lissabonban, hol a' forradalmat nem bírta megfékezni; az itt kérdésben forgó házassági jelölt lelkülete 's jellemének nem ismerése — csak az tudatik róla, hogy őrnagy az ausztriai hadseregnél — ezek a' főellenvetések személyére nézve. A' moderado lapok 's névszerint Narvaez közönyei, ismét d. Enrique pártját kezdik fogni. Azon mód, melly e' pont feletti vitakozást bélyegzi, valóban különös, mert még mielőtt kigondolják, már is elutasítják a' jelölteket. Legelől Trapanitzárták ki, aztán Montemolint, most Coburgot. Montpensier nem mutatkozott a' sorompok előtt 's majd bizonyosnak hiszik, miszerint Lajos Fülöp fiát a' versenytől viszszatartóztatja. Talán azért teszi ezt, hogy őt a' mostani kizárási rendszertől megmentse 's addig tartóztatja csak vissza, míg minden egyéb versenyző elmellőztetvén, vele kegyadományképp kínálhatja meg Spanyolországot, mit a' francia király eszélyességéről könnyen föltehetni. De bármint van is a' dolog, bizonyos hogy a' jelöltek száma jelenleg már igen csekély, úgy hogy a' kérdés egyedül d. Francisco infans flain látszik feküdni, 's ezek közt d. Enrique bír eddigelő legtöbb reménnyel. Ezen kérdésnek okvetlen a' legközelebb cortesen föl kell merülnie 's tárgyalatnia, melly alkalommal fontos felvilágosításokat várnak e' részben folyt alkudozásokról. A' kormány egyébiránt nem szerencse nélkül működik a' választásoknál többségszerzés végett. — Jelentés érkezett a' kormányhoz, miszerint Portugáliába számos előbbi pártinve érkezett Esparteronak 's többi közt egyike segédeinek; e' jövevények ott ama hírt terjesztgeték, hogy őket maga Espartero is követi. Mindazáltal Madridban nem akarják hinni, miszerint Espartero oktalan lenne illetén szerepet vállalni 's magát illy esztelenül

veszélynek kitenni. Ugyanis tapasztalhatná, miszerint könnyebb egy kormányzóságot mint egy trónt ledönteni. A spanyol forradalmiak Madridban különféle gyűléseket tartanak; jüntáik közül többen roszszalák a portugál eseményeket, mint mellyek fejellenségről absolutismusra vezetnek.

A Pampelonában elfogott összeeskütek jul. 19kén haditörvényszék elibe állítottak, mellynek ülése következő napi reggeli három óraig tartott, egy pampelonai kereskedő's két káplár tíz's a többi altiszt két és négy évi várfogságra ítéltek. Azonkívül egy lovassági's egy rendőrtiszt és három pampelonai lakos az ország különféle pontjaira utasított's ott egy két évig szigorú felügyelés alatt fognak tartózkodni.

Anglia.

A Globe Anglia és China kereskedelmi viszonyairól értekezvén, többi közt mondja, miszerint az újabb kínai hírek sok tekintetben érdekesekek a tózsér világra nézve, miután bizonyítják, hogy a kínai hatóságok kereskedelmi ügyekben sokkal szabadabbelvek mutatkoznak, mint ama kemény háború után várhatni lehetett. Késznek látszanak ugyanis a kereskedésnek minden lehető könnyebbséget engedni, s a pekingi udvar maga, ha a vámjövendelmek fölemelése a státusbevételekre jótékonyan hat, kétségen kívül hajlandó a külkereskedés élénkítésére. Az összehasonlítás mint minde iutt sokkal többel fog járulni a megrogzított előítéletek és sokáig kedvelt kizárás megszüntetésére, mint erkölcsi meggyőződési okok egyszerű ereje valaha eszközölni képes lett volna.

„A pápai büneledés ugymond a Globe, minden tekintetben fontos rendszabály. Mint kegyelemtény becsületére válik a pápa jellemének's megjegyzésre méltó, a közvetett ugyan, de határozott célzás vallási's politikai türelem szükséges léte. Politikai értelemben a bocsánatadás nagy hatást okozhat nemcsak az egyházi státusban, hol a kormány eddigi elleneinek gyűlölségét csilapítandja, hanem a többi olasz állományban is. Olaszország többi fej-

delmire nézve szerfölött nehéz lesz, ha nem egészen lehetlen, a kath. egyház főnökének kegyességét nem utánozni.“

Az utóbbi indiai postával a kir. földleirási társulat Londonban, Singapuron át déli Ausztráliából azon örvendetes tudósítást nyerte, miszerint Leichardt's utazótársasága az ausztráliai sivatagföld belső részén tett 6 hónapi utazás után, miközben legnagyobb nélkülözések's nehézségeken keresztül kellett esniök, végre szerencsésen Port Essingtonba érkeztek. Leichardt tr Gilbert természetbuvár's hat más társ kíséretében 1841ki october hónapban Mortonöböl-más társ kíséretében 1841ki october hónapban Mortonöböl-ből elutazott, hogy Port Essingtonba hatván, így ha lehetséges, Sydneybe az országon keresztül vágjon magának utat. 1845ki tavaszon a tengerpartra azon hír jött, hogy az utazó társaságot a benszülöttek megölték. A hír miben állásának kitudására mult évi augusztusban Hodgson alatt egy csapat kelt utra ama társaság nyomait fűrkészendő. Leichardt lehetetlennek látván egyenes irányban előnyomulni, ehardt lehetetlennek látván egyenes irányban előnyomulni, ezért körülmény őt a 6—7ik szélességi fok közti partokhoz kényszeríté. Miután félévi élelemszerök elfogyott, táplálékul nem maradt egyéb hátra, mint lovak's máhás ökreik husa's minden hónapban egy ökröt vagy lovat vágtak le. Két hónapig folyvást, mielőtt Port Essingtont elértek, naponként 1/4 font húsra valának szorítva, ezt is gyakran félíg rothadtan kellett enniök, kenyér, só, s minden főzések nélkül. Carpentaria közelében letelepültek Gilbert és Calvert alvás végett a partföldön a nélkül, hogy őt állítottak volna; ekkor a benszülöttek megrohanták őket; Gilbertet gerelyvel átszúrták's aztán fejét buzogánnyal betörték. Calvertnek, noha őt is gerelyvel ágyékban megsebesíték, sikerült még is az utazó társasághoz menekülni. Végre dec. 2kán Port Essingtont elértek, hol is parancsnok Macardhur kapitánytól barátságosan's vendégszeretöleg fogadtattak. Hat hónapos itten tartózkodásuk után Heroine hajón Sydneybe vitorláztak. Gilbert egy szeretetre méltó's reményteljes fiatal halála sajnálatra méltó; ez egyetlenegyszer támadat ott meg az utazó társaság.

Törökország.

A szerb fejedelem jun. 15's 17kén két bünefedési végzemenyt bocsátott közre. Első a szabási zendülés részeseinek kegyelmez meg, minek következtiben huszonnégy elítelt tústint szabadságát nyeré vissza, négynek ellenben, kiket a törvény holtiglani fogságra ítelt, büntetésök annyiban mérsékelte, miszerint egyik még négy, a többi három pedig hat évig fog ülni börtönben. Második végzemeny a fejedelem azokat, kik 1844ben Cyetko Kajewicz társaságában a fenálló rendet fel akarták forgatni's kik részint különféle büntetésekre lónek ítélve, részint elszöktek, minden büntetéstől feloldotta. Ezen bünefedési végzemenyt midőn közhírré teszi a belgrádi hírlap, egyszerűen felszólítást intéz a menekült benszülöttekhez hazájokbai visszatérésre. Ezen kettős kegyelmi tény, mellyet egyik rész sem, legkevésbbé a jelen kormány ellenesei sejtének, örvendetes jeleül ünt fel egy régen ohajtott kedélykibékülésnek.

Mehmed Ali egyiptusi alkirály julius 19kén, tizenkét napi veszteglés után Rhodusban, unokája Hamid bey és nagyszámu udvar kíséretében Konstantinápolyba érkezett. A pasa elibe küldött „Esseri Dzsedid“, kísérete pedig, „Sint“ egyiptusi gőzösrül szállt ki: az első Boszporba érkeztekor huszonnégy üdvözlést tón, miket a kikötőben állomásozott török fregát 19 álgulövéssel visszozott. Mehmed Ali a szultán különös kegy és kitüntetéssel fogadta, ki miután Mahmud szultán sírját meglátogató, még az nap a nagyvezért, kinél ő előbb tisztelkedett, fogadá magánál. Chosrew pasa a szultán tiszteletére jul. 18dikán nagy diszlakomát adott, mellyen az összes ozmán nagyhivatalnokok jelen valának.

Egyéb.

A tunisi bey reformterveiből többi közt egy státustanácsféle hivatalt akar valósítani, melly a tartománypolgári, kereskedelmi's büntető törvényhozás körül tanácskozzék. Hallunk talán nem sokára tunisi státus és titkos tanácsokról is!

64ik szám.

Gőzhajózási jelentés.

Csütörtökön folyó augusztus 6án's ettől kezdve minden másod nap nevezetesen:

6án, 8án, 10kén (augusztusnak) s így tovább egy különös gőzhajó induland Pestről Győrbe, és pedig, ha semmi akadály nem gördül közbe, mindig:

reggeli 5 órakor,

honnét (Győrből) következő napon reggeli 8 órakor Pest felé visszaindul. A gőzös épen úgy föl-mint lefelé utazáskor a szokott állomásoknál, u. m. Vác, Esztergam, Komárom és Gönyő mellett meg fog állapodni. Pesten, augusztus 3án 1846. A gőzhajózási hivatal által. 3—3

Csöd. Breznóbánya szabad királyi város f. é. sept. 7kén választand nemzeti főtanodája 1ső s 2ik osztályu sui állomásra tanítót. Ezen tanítói székkel járó évi jövedelmek következők: 140 pfor. készpénz, 24 pforint szállásbér, 12 köbös öl búkfa, azonban a fizetésnek 170 pforra leendő felemeltése iránt az illető kormányzósághoz folyamodás tétetett. Folyamodhatnak egyszé-
dül római katolikusok, kik praeparandiákban tanítóknak kiképeztetvén, képességökkel valamint azt: hogy magyarul, tótul és németül tökéletesen tudnak, bizonyítványokkal megmutathatják, és erkölcsi jellemük ellen semmi kifogás nem tétethetik. Folyamodások a városi tanácshoz irányzandók. Kelt az 1846k évi julius 29én Breznóbányán tartott közgyűlésből. 2—3

Gyári jelentés. Gróf Zay Károly ő méltósága Trencsény megyében fekvő zay-ugróczyi posztógyára igazgatóságának szerencsése van a tisztelt közönségnek ezennel jelenteni, miszerint a nevezett gyár már teljes működésben levén, minden nemű posztó — tüffel — tosking — nadrág'st b. kelméket, lehető legújanyosb áron, nagyobb mennyiségben is állít elő. Eddigi raktárai Zay-Ugróczon, Bucsányban, Trencsényben és Nagyszombatban léteznek; ideiglenes rakhelyül azonban vásárok alkalmikor mind Pesten, mind hazánk egyéb főkereskedelmi piaczaiban bírand. Kik e gyárat bizalmokkal szerencsésíteni akarják, sziveskedjenek akár egyenesen Zay-Ugróczra alulirt gyár igazgatóságához, akár Bucsányba gyártulajdonos gr. Zay Károly ő mlgához, akár Nagyszombatba Richter Eduard posztó- és divatárushoz utalni rendelvényeiket. Zay-Ugróczon, julius 25én 1846. A gyár igazgatósága. 3—3

Csöd tanítói székre. Breznóbánya sz. kir. városába kívánatik kissébb osztályu leányok számára tanító, kinek évi fizetése 250 pftból, szállásbér fejében 24 pftból és 12 köbös öl búkfaból áll. Ezen állomásra folyamodhatnak egyiránt katolikus és evangélikus tanítói hivatalra kiképzett és feddhetlen erkölcsű's jellemű egyedek. Minthogy pedig ezen tanító rajzmeszter is leendő, rajzolásra szabályszerinti órákban tanítani köteles leszen, okvetlenül szükséges: hogy mind tanítói képességéről, valamint arról: hogy magyarul, tótul és németül tökéletesen tud, hiteles bizonyosságokat, mind pedig sajátkezű rajzolás is folyamodásához mellékeljen, és azt f. é. szeptember 7ke előtt, melly napon a választás véghez megy, a városi tanácsnak előterjessze. Kelt az 1846k évi julius 29kén Breznóbányán tartott közgyűlésből. 3—3

Hasonbérbeli jelentés. A Széplak-Apáthi uradalom a tisztartói lakban folyó eszt. szeptember hó 1ső napján reggeli órákban nyilvános árverés után 1817dik évi január hó 1ső napjától kezdve, három esztendőre fog haszonbérbe adni. Széplak-Apáthi helységben levő pálinka- és serfőzőház 24 köbös szántóföldekkel, nemkülönbön az ugy nevezett majori, zabavai, sugári koresmák, és mészárszék. A Rás, felső-Olesvár, Beszter, Zádoba, Alsó-Puttká és Garbócz helységekben található koresmák és mészárszék, minden koresmához tartozó féltelkenyi külső illetőségekkel.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

A felső-olesvári határon levő vagy 50 kaszás berek rétek. Haszonbérbe venni szándékozzók a kívánandó bánatpénzzel ellátva, az említett napon és helyre meghivatnak, mikor is a haszonbéri feltételek, mellyek másképen a tisztartóságnál is olvashatók, nyilváníttatni fognak. Kelt Széplak-Apáthiban julius hó 21dik nappán 1846. Berniczky Imre uradalmi tisztartó által. 2—3

Hasonbérlet. A nagyméltóságú magyar kir. udvari kamara rendeléséből közhírré tétetik: hogy f. évi augusztus 25dik nappán reggeli 9 órakor Budán a kincstári épületben néhai báró Malonyai János magvaszakaditával a királyi fiseusra szállott, s nemes Heves vármegyében kebelezett tiszta-varsányi pusztá negyedrésze és Balla egész pusztá akár külön, akár pedig együtt a jövő 1847dik évi Sz. György hó 24dikétől számítandó három egymást követő évre nyilvános árverés után haszonbérbe fognak adatni. A bérleti szándékozzók tehát az érinített napra ezennel meghivatnak, hogy a fennevezett mind két jószágra nézve összesen véve 800, külön véve pedig 400 pengő forint bánatpénzzel ellátva személyesen, vagy törvényes meghatalmazottak, s képviselőik által megjelenjen, vagy írásban, s hasonlóan a' fenkijelent bánatpénzzel ellátott ajánlataikat a kitűzött árverést megelőző napon, de minden esetre a legközelebb bekövetkező augusztus 25dik napja reggeli 9 óráig a' nagyméltóságú magyar kir. udvari kamara elnökségének benyújtani el nem mulasztják.

A nyilvános árverés végezte után ajánlatok el nem fogadtatnak. Az árverési haszonbérleti feltételek Budán a kincstári szamvevő, valamint Ó-Budán is a kamarai főtisztviselt hivatalban megtekintethők. 2—3

Magyar pezsgőbor végeladása. (Ausverkauf). Az ismertes igen jól pezsgő, tartós, minden idegenszerű anyag hozzávegyítése nélkül készült, s ezenfelül semmi főfájalmat nem okozó magyar pezsgő (Dell' Adamy Mih. örökösai által gyártva) részlegenként igen jutányos áron egészen eladatik. Bővebb tudósítással szolgálnak felőle Weisz B. és társa irodájában Pesten a nagyhid-útczabeli Weisz-réle ház 1ső emeletében 678. sz. alatt. 3—6

Hirdetés. A nagyméltóságú magyar kir. udvari kincstár részéről ezennel közhírré tétetik: hogy a' jövő 1847ik évi hűjtelő havának 26val a' pesti angol kisasszonyok nevelő-intézetében egy nemes származású kincstári (tisztviselői leány-növendék helye fog megüresülni, mellyre való nézve az illető tisztviselők ezennel figyelmzetnek: hogy illető folyamodásukat legfeljebb f. évi october utolsó napjáig a' magyar kir. udvari kincstár igtatói hivatalánál mulhatatlanul benyujtsák; megkivánatik pedig hogy

- a) ezen nevelő-intézetbe a' kérdéses megüresülő helyre jutni kívánkozó növendékek valóságos magyar kincstári, gazdasági, hányászi, vagy pedig postai nemes származásu tiszt leányai, vagy árvái és legalább 8, legfeljebb pedig 12 esztendősek legyenek, kik tudniillik még a' tanulói kortul nem haladták.
- b) Négy rendbeli eredeti bizonyítványt szükséges az esedező-levéhez mellékelni, ugymint: 1) a' kétségtelen nemességről szóló hitel, bizonyítványát az illető törvényhatóságnak; 2) kereszt-levelét; 3) himlőoltási, vagy arról szóló irást, hogy a' növendék a' természetes himlőt szerencsésen kiállotta; 4) orvosi bizonyosságot annak egészségéről's ép testi alkotásáról.
- c) Az esedező-levében még azt is szükséges megjegyezni, hogy hány gyermekke legyen az esedező tisztnek, s mennyi időt töltött legyen a' királyi kincstári szolgálatban. Budán julius 8d. 1846. 2—3

A győri megye-r színi egytel részéről nyilváníttatik, hogy H e t e n y i József színgazgató ural 1846k évi szeptember 1sőjén kezdendő 4 hónapra újabb híztoztó szerződés kötöttet legyer; — a' t. ez színművészek tehát ezen időszakra ohajtott felvételük iránt egyenesen jelenleg Balaton-Fürden levő H e t e n y i József urali értekezésre utasittatnak. J a n k ó M i h á l y egyleti jegyző által. 3—3

Dunavizállás augst. 12én: 7' 7" 3" az 0 fölött.